

AUDIERE A MINISTRULUI JUSTIȚIEI ÎN COMISIA PARLAMENTARĂ DE ANCHETĂ PRIVIND SITUAȚIA CAZURILOR COPILOR DISPĂRUȚI

Înainte însă aș vrea să fac câteva considerații, precizând faptul ca voi limita la aspecte esențiale intervenția mea urmând să aștept întrebările dumneavoastră și pe de altă parte informându-vă că ulterior audierii mele voi înainta Parlamentului și în scris un punct de vedere mai dezvoltat al Misterului Justiției cu privire la această problemă. Într-adevăr, cum ați spus, mă preocupă și ca parlamentar, ca cetățean, evident și ca ministru acest aspect și n-am rămas la stadiul de preocupare. Imediat ce am preluat mandatul, în câteva săptămâni în noiembrie 2019 am emis deja o îndrumare scrisă către parchete prin care le-am recomandat în temeiul legii care permite Ministrul Justiției să emită astfel de îndrumări scrise, să se aplece cu maximă atenție și prioritate asupra infracțiunilor de trafic de persoane și a infracțiunilor de crimă organizată, pentru ca cele 2 categorii de infracțiuni sunt în strânsă legătură. Mai mult am reluat îndrumarea scrisă în luna iunie 2020, de asemenea am invitat Consiliul Superior al Magistraturii să contribuie la dialogul instituțional pe această temă ținând cont de pârghiile pe care le dispune pregătirea magistraților prin INM, verificarea activității prin inspecția judiciară, în plus am inițiat și mențin pe agendă consultări periodice, cel mult la 2 săptămâni cu conducerea Parchetului General și alte autorități.

Spuneam că am inițiat și mențin pe agendă consultări cel târziu la 2 săptămâni, uneori facem și săptămânal, conducerea Parchetului General și conducerea DIICOT, cu specială atenție ca această categorie de infracțiuni și măsurile pe care ar trebui să le întreprindă de a eficientiza anchetarea și inculparea acestor tipuri de infracțiuni, spre exemplu, în urma unor astfel de consultări și ca urmare a inițiativei conducerii DIICOT în acest moment la DIICOT se preconizează organizarea unui serviciu specializat pentru trafic de persoane, cu evident o componentă de trafic de minori.

Am transmis de asemenea Consiliului Superior al Magistraturii scrisori oficiale prin care am cerut să se analizeze în ce măsură anumite decizii care au pus în libertate pentru publicul larg, cel puțin inexplicabil, diferite grupuri de crimă organizată sau persoane inculpate acuzate de infracțiuni de trafic de persoane, trafic de minori sau infracțiuni sexuale. În plan internațional, am discutat cu europarlamentari, dar și cu Comisarul European pentru Justiție, domnul Reynders, pentru a urgenta la nivelul Comisiei Europene adoptarea Strategiei Uniunii Europene dedicată ierarhizării traficului de persoane și este în lucru o astfel de Strategie. Nu m-am limitat la instituțiile naționale, am deschis acest dialog cu ambasadori ai statelor membre ale Uniunii Europene, cu ambasadorul SUA, există colaborări pe orizontală, și am purtat numeroase discuții pe tema armonizării eforturilor interne cu eforturile internaționale, plecând și de la recomandarea unor rapoarte internaționale, critice la adresa României în raportul cu Departamentul de Stat al SUA, dar și recomandările OECD în domeniu.

Am continuat aceste discuții și în plan intern din perspectiva angrenării cooperării internaționale, mai ample cu Ministrul de Interne, pot să spun că de cel puțin de 2-3 luni de zile au loc întâlniri periodice și există chiar un grup de lucru care elaborează o strategie și un plan de acțiune adaptat momentului pentru că cele care sunt deja în vigoare și sunt conștient, sunt convins că ați luat la cunoștință despre ele în audierile dumneavoastră, cel puțin din punctul meu de vedere, sunt ușor evazate. Acestea au fost eforturile în plan instituțional, am vorbit foarte mult de impulsivitatea parchetelor și de stimularea unei cooperări instituționale între toate aceste instituții care au atribuții în domeniu.

Pentru că în momentul în care vorbim de trafic de persoane, trafic de minori, crimă organizată, infracțiuni sexuale, cred că trebuie să avem în vedere 3 ipostaze care reclamă acțiuni diferite din partea unor instituții diferite. În primul rând, este faza de prevenție, apoi este faza de combatere, anchetă respectiv inculpare, judecare, dar există și o a treia fază care ține de protecția victimelor. Gândirea Ministerului Justiției prin prisma competențelor sale legale este implicat mai degrabă în faza de mijloc, în faza de combatere și doar sub aspectul stimulării unei cooperări pe orizontală. Principala atribuție, așa cum ați spus și dumneavoastră, a Ministerului Justiției fiind în domeniul legislativ de inițiator în ceea ce privește modificarea legilor în materie penală. Aici nu o să fac o trecere în revistă a legislației, o aveți deja având în vedere audierile pe care le-ați desfășurat. Sigur, că vorbim în primul rând de art. 210, 211 din Codul penal care incriminează faptele de trafic de persoane, respectiv trafic de minori, infracțiunile de natură sexuală, dar sunt și prevederi normative în Hotărârea Guvernului 861 din 2018 privind Strategia Națională a României pentru trafic de persoane.

Privind legea specială, privind combaterea traficului de persoane, de asemeni în legea specială din 2004 prin protecția victimelor și acolo sunt prevederi de natură procedurală care cumva circumstanțiază actul procesual penal asupra situației victimelor unor astfel de infracțiuni. Marea discuție care se face, în general în spațiul public, dar și în aceste grupuri de lucru în care Ministrul activează, în unele chiar le stimulează în ceea ce privește organizarea și funcționarea lor, este dacă se impune o majorare a pedepselor sau dacă aceste pedepse sunt suficiente, problema fiind de altă natură, știm cu toții, vorbim la art. 210, 211 de pedepse între 3 și 10 ani, respectiv 12 ani dacă fapta este circumstanțiată în privința autorului de a fi un funcționar public, cu o serie de agravante dacă există concluzia infracțiunii evidente. Din capul locului spun că atât în fața locului de lucru, în cadrul lor, deci în fața dumneavoastră precizez poziția Ministerului Justiției **de a fi deschis către orice modificare legislativă** care poate să conducă la o mai bună investigare a acestei infracțiuni, în speță dacă găsim să majorăm aceste infracțiuni. Fie și pentru faptul că s-a limitat din tabloul problemă o ipotetică problemă care ar putea fi indulgența legii, deși în materie de pedepse nivelul 30-15 ani nu poate fi încadrat la un nivel de pedeapsă ridicat de indulgent.

Aici trebuie să avem în vedere o concluzie terminologică mai generală cu privire la toate tipurile de infracțiuni, și anume este demonstrat, este constatat faptul că simpla majorare a maximumului sau minimumului de pedeapsă, nu conduce automat la descurajarea fenomenului sau eradicarea lui, fenomenului criminologic la care este adresa. Dimpotrivă chiar, în momentul în care maximumul de pedeapsă este exagerat se constată și este constatat și la noi în țară, cât și în alte țări, că judecătorii se orientează către minimumul de pedeapsă, deci mai degrabă dacă ar fi să modificăm limitele de pedeapsă, poziția Ministerului Justiției pe baza evident, a discuțiilor făcute cu specialiști din interior, cât și din afara Ministerului făcute pentru a ridica minimumul de pedeapsă pentru că în acest fel blocăm orientarea pedepselor în judecata către un minim.

Există adevărat și avantajul ca majorarea acestui maxim ar putea conduce în anumite cazuri la imposibilitatea pronunțării unor pedepse cu suspendare dar repet, toate aceste discuții se fac în acest moment, în aceste grupuri de lucruri, să nu uităm că urmează inevitabil o reformă a Codului penal și a Codului de procedura penală, mai largă dat fiind modificările succesive din 2010 și până astăzi plus deciziile Curții, plus intervențiile din 2018 rămase oarecum „în suspensie” în Parlament, plus cele aproximativ 70 de propuneri legislative de modificare a Codului penal.

Din capul locului trebuie să spun că toate aceste modificări trebuie analizate împreună și intervenția trebuie făcută sistemic pe tot Codul penal, astfel dacă facem intervenții de amploare pe categorii mai largi de infracțiuni, vom avea un Cod penal foarte greu de aplicat, aceasta repet nu exclude din punctul

meu de vedere o „intervenție chirurgicală” în anumite tipuri de infracțiuni ca și cum ar fi și aceasta, art. 210/211 cum ar fi și acestea, cum ar fi să intervenim acolo unde avem o problemă dar acestea fiind spune, o spun cu toată responsabilitatea în paralel că din punctul meu de vedere marea problemă o reprezintă cum e rezistat instituțiile și atribuții fie în partea de prevenție, fie ulterior în partea de protecție a victimelor își exercita atribuțiile, cooperează, își armonizează eforturile astfel încât să restrângem baza de recrutare a victimelor noastre, de categorii de infracțiuni și în același timp, atunci când se produce totuși infracțiunea, chiar și după ce este sancționată prin hotărâre judecătorească să protejăm victimele pentru a nu intra din nou în acest circuit de natură vicioasă, sociologic și instituțional chiar. Am să închei această scurtă intervenție, citând cuvintele unui procuror pe care l-am intervievat recent la sfârșitul anului trecut, cu ocazia unor proceduri de selecție aici la Minister și care a răspuns unei întrebări legate de traficul de persoane, traficul de minori, infracțiuni sexuale, întrebări pe care le-am adresat de curând tuturor candidaților. Mi-a spus, adică ne-a spus Comisiei de interviu următoarele cuvinte: **”indiferent de intervenția instituțiilor de aplicare, parchete, instanța, problema principală stă în faptul că uneori aceste victime nu au nicio șansă în comunitate să scape acțiunilor infracționale din partea rețelelor organizate sau chiar a infractorilor individuali care le perpetuează.”**

Aceste cuvinte „nu au nicio șansă” mi-au rămas în minte și cred că reflectă un adevăr tragic în anumite cazuri dacă nu în toate și cred că de aici trebuie să plecăm, dacă îmi permiteți, la această scurtă concluzie. Vă mulțumesc, repet, voi reveni dacă pot și dacă-mi permiteți acest lucru și-l considerați util, cu un punct de vedere scris și mai dezvoltat din partea Ministerului pentru a vă pune la dispoziție întreg tabloul de informații pe care noi îl avem aici la dispoziție, mai ales asupra legislației.

În principal pe lângă problemele interne de deficit de personal, în general parchetele sunt la ora aceasta într-o criză de personal, principala problemă este aceea a armonizării așa cum ați spus și dumneavoastră cu poliția, cu poliția comunitară și a pregătirii dosarului de anchetă cu probe scoase cu acele informații. O să citez un procuror șef dintr-o unitate specializată care a spus că nu au mai primit aceeași cantitate de informații pe care o primeau acum ani de zile. Procurorii nu merg în stradă, nu vreau să-i apar aici, o să revin și asupra modului în care ei au abordat o perioadă acest fenomen, dar noi avem nevoie în primul rând de la aceste tipuri de informații pentru a începe ancheta, deci într-adevăr problema este specializarea în poliție, chiar și în parchet și instituțiile specializate pe trafic de persoane/trafic de minori. Ceea ce se întâmplă la ora aceasta la DIICOT, reorganizăm acest departament, dar ar fi bine să se întâmple și la Biroul de combatere a crimei organizate. În ceea ce privește parchetele, pentru că sigur că pe ele pot să mă pronunț în principal, nu este atributul meu să fac referiri la poliție, dar în ceea ce privește parchetele, ceea ce eu le-am cerut să treacă un anumit tip de mentalitate, un anumit tip de abordare care să excludă rutina, adică e bun, ne-a venit informație, ne mișcăm, nu ne-a venit, asta e cu un dosar, știm cu toții fenomenul și ei trăiesc procurorii în societate ca și noi au informație publică din surse deschise, televizoare, este îndeajuns să deschidă o rezistă și invariabil zilnic găsești o referire la acest fenomen, avem Raportul TIP care ne spune clar ce se întâmplă, avem recomandările OECD, este un fragment, este un fenomen structurat și de aici trebuie să pleci, deci le-am cerut și le voi cere în continuare o activitate specială adresată acestei categorii de infracțiuni.

Dacă ne rezolvăm în perioada următoare, problema de resurse umane care să ne permită specializarea și supra-specializarea, și armonizăm mai bine partea de parchet cu partea de poliție, sub aspectul acestui interval de combatere, de anchetare-inculpare, lucrurile vor sta mai bine, deja și nu vreau să anticipez rezultate, în continuare au fost semne și vor mai fi, va fi întotdeauna loc de mai bine, categoric de mult mai bine acum până, e loc în prezent.

Însă că parlamentar o spun, deci abordând o viziune mai largă asupra Guvernului puțin dar indiferent de cât de bine legăm această parte de mijloc de combatere-inculpare, mai departe judecarea-condamnarea, dacă nu rezolvăm cele 2 capete ale fenomenul respectiv, partea de prevenție și recrutare și partea de protecție a victimelor astfel încât chiar să fie o protecție în sensul de a nu reveni în acest circuit, terminologic pentru că nu mai au șanse sociale de muncă, de protecție, nu facem decât să, cum să spun, scoatem apa dintr-o barcă în care va intra permanent câte un val, trebuie să scoatem barcă pe mal ca să mă exprim mai plastic în sensul de a extrage pe tineri, tinere, copiii din această practică care are multe cauze sociale, culturale, pur economice pentru că sunt victime, știți deja că ați făcut audieri pe orizontală, sunt convins că ați aflat ce am aflat și eu stând de vorbă cu reprezentanții ONG-urilor de profil victime care o fac aproape conștient pentru că nu au mijloace de subzistență.

Cu rețelele acestea de magistrați, nu numai a procurorilor specializați în cazul de trafic, fac schimb de experiența, ei discută cazuri stricte și proceduri de anchetă, respectiv de inculpare. Acesta este principalul rol de magistrați, sunt și fani de rețele europene.

Inclusiv sub acest aspect schimbă experiență și expertiză pe cazuri de diferite tipuri cu colegi din Uniunea Europeană, aceste rețele nu au un rol operativ, ca să spun așa, este însă un instrument util întotdeauna pentru că, bun, un procuror are experiență o împărtășesc cu un procuror care nu are experiența respectivă dar se poate întâlni cu ea a doua zi și ea consolidează pe undeva capacitatea de reacție, dar nu sunt instrumente de combatere operațională pe lângă parchetele pe care le avem. Eu le încurajez, ordinul nu-mi aparține, e a unui predecesor dar cum este perfect legitim o astfel de reglementare și benefic, de asta nu l-am revocat.

Ar fi bine să fie doar fenomenele pe care le semnalăți dumneavoastră și care sunt reale, sunteți informați așa, unele dosare se adună din cauza deficitului de personal, unele anchete bat pasul pe loc pentru că sunt dificil de anchetat, unele victime sunt reticente în a comunica informații, iar infractorii sunt organizați. În plus, cum spuneam, deficitul de personal, dar adevărată cauza în optica mea care reclamă specializarea este că și infractorii s-au specializat. Adică eu îmi aduc aminte acum 10 ani când citeam materiale legate de traficul de persoane nu includeau forme de atragere a victimelor pe care le practică astăzi infractorii. Nu includeau informații despre o rețelizare așa puternică a celor care se organizează pentru a face trafic persoane, respectiv trafic de minori, nu includea o internaționalizare certă a fenomenului. La ora aceasta, infractorii români sunt conectați sistematic cu infractori din alte țări, nu numai din Europa. Dacă vorbim de crimă organizată, deja crima organizată are contacte în zone de o criminalitate extremă și periculoasă, precum Mexic de exemplu. Sunt clanuri de crimă de organizată, grupuri de crimă organizată, voiam să spun clanuri de interlopi dar nu voiam să practic această sintagmă, grupuri de crimă organizată care la ora asta încearcă, testează și desfășoară uneori împreună cu grupuri infracționale din alte jurisdicții nu numai europene, deci această specializare și supra-specializare a infractorilor reclamă și o specializare a organelor de aplicare a legii, a parchetelor, respectiv poliției și care să nu fie doar pe hârtie. Acest lucru este foarte important pentru că în orice profesie poți să-ți pui o etichetă și să spui că ești specialist după ce ai făcut 3 cursuri și nu știu câte seminarii în funcție de reglementările din fiecare profesie, e important chiar însă să creștem acești de specialiști și să-i păstrăm în echipe care lucrează lung timp împreună, își transmit expertiza de la uni la alți, și așa mai departe.

Am asistat în decembrie anul trecut la o reuniune a DIICOT, în prima fază a fost o reuniune festivă, DIICOT a împlinit 15 ani de funcționare în anului trecut, dar a existat și o a doua tehnică, la care în mod normal, Ministrul nu a fost invitat, eram invitat doar la partea festivă. Am ținut să rămân la partea

tehnică la care nu s-au discutat dosare, ci s-au discutat probleme sistemice. Erau acolo și oameni din poliție și oameni din servicii și oameni din zona CSM, deci erau cam tot felul de instituții de aplicare a legii și am auzit acolo lucruri extrem de îngrijorătoare. Grupurile organizate se protejează deja, deci nu mai e vorba că se feresc să fie descoperite și anchetate, nu mai e vorba de o atitudine defensivă, avem de-a face cu o atitudine activă de protecție deocamdată. Au drone cu care supraveghează supraveghetorii, au instalații de bruiaj și de contra-filaj, folosesc mașini multiple pentru a deruta mașinile de filaj, deci practică deja forme sofisticate de protecția a actului infracțional, în sine nu mai vorbim de traficanți care-și văd de treaba lor, ci dacă au, cum să spun, de a face cu anchetatori iscușiți sunt descoperiți, anchetați, inculpați foarte ușor și trimiși în judecată.

Nu, avem de a face cu un fenomen care se structurează, se organizează și se finanțează pentru că au de unde, perpetuează și se conectează, păi un astfel de fenomen nu poate fi combătut eficient dacă nu vrem să ne oprim la vorbe și la lozinci decât supra-specializând în partea cealaltă, la noi, adică la instituțiile de aplicare a legii. Și aici trebuie, după părerea mea, să ne îndreptăm furnizând, nu numai legi, în ultima perioadă, de exemplu, deschid făcând o paranteză, în ultimii 15 ani în mod natural, și executivul și legislativul s-au ocupat de cadrul legislativ, s-au ocupat de modernizarea acestui cadru legislativ, de a duce în linie cu ceea ce avem în Europa, a facilita preocuparea judiciară internațională. Dar acum este momentul să ne ocupăm acut de resursa umană și de dotarea logistică. Dacă ei vor rămâne în urmă sub aspectul resurselor și sub aspectul logisticii am pierdut bătălia, care la un moment dat, eu știu, acum câțiva ani în urma nici nu se punea problema să scape din mână acest fenomen, dar gândiți-vă că un procuror lucrează la un caz, să zicem un caz de procurori, se duce în instanță numai acest aspect de fapt. Asta voiam să spun, să dau un exemplu cu armate de avocați și tehnici în care asistă în mod legal, nu, în apărare astfel de grupuri, foarte greu să te lupți dacă nu ai aceleași resurse.

Nu, asta era. Trebuie supra-specializarea să nu poată fi doar din punct de vedere al expertizei. Ei își schimbă expertiza mai ales în rețelele acestea despre care a vorbit colega dumneavoastră. Dar important este să își poată pună în practică, ceea ce știu să facă și ai nevoie de oameni pentru asta și de tehnică.

Este inadmisibil din ce am auzit acum un an de zile, în anumite cazuri tehnica infractorilor rivalizează cu ceea a procurorilor DIICOT sau în anumite zone chiar o depășește. Păi, hai să luăm unitatea de pachet DIICOT teritorială din Craiova, are 2 sau 3 oameni, cum să anchetezi crimă organizată cu 3 oameni? Asta este o glumă.

(...)

Doamna președintă, sunteți Comisie de anchetă parlamentară și eu nu pot să trec sub tăcere nimic din acest punct de vedere. Eu pot să spun că am probe, dar cum ați zis și dumneavoastră, astfel de informații, care sigur trebuie să fie verificate și probate sigur că am și eu și, nu vă spun că am vorbit deschis despre ei și cu colegii mei miniștri și cu procurori. **Problema penetrării instituțiilor statului, nu este vorba doar de Poliție, în general, de instituțiile statului de către cercurile de crimă organizată este una reală după părerea mea, trebuie investigată, poate, în mod special.**

(...)

Doamna Deputat, așa cum am spus suntem deschiși să le discutăm pe toate, dar dorința noastră, a Ministerului Justiției este să o facem sistemic. Deci, dacă intervenim pe toate categoriile de infracțiuni sociale, trebuie să intervenim pe toate, nu pe una sau pe două. Dacă vrem să intervenim pe tot Codul atunci, o facem pe tot Codul. Dar nu cred însă că putem aștepta o reformă pe tot Codul, mai degrabă să avem acum o intervenție punctuală, dar este important ca toată lumea să fie de acord, nu numai Parchetele, ci și ONG-urile care se ocupă să-și dea cu părerea, Poliția, de asemenea, că au și ei destulă experiență în materie. Deci, nu aș vrea să mă pronunț și să anticipez o poziție care s-ar putea să fie una

oficială în cadrul acestor discuții. **Dar vreau să dezmint total ideea că Ministerul Justiției se opune reformării legislației.**

(...)

Cunosc discuțiile.

(...)

La prima întrebare reiau și confirm suntem deschiși să examinăm art. 220, există multe opinii în sensul celor spuse de dumneavoastră. Am discutat și eu cu câțiva reprezentanți ai ONG-urilor care se ocupă de protecția victimelor, înțeleg metoda și făceam aluzie, mi-am amintit mai devreme, la această diversificare de metode din ultimii ani. Motivul pentru care nu aș vrea să vă spun da sau nu este unul singur și anume, acela că în realitate noi decidem și dumneavoastră, dar sunt în curs discuții la ora aceasta și cred că deja am spus destul de mult, când am precizat că suntem deschiși, fie și numai pentru a scoate din tabloul de potențiale cauze această indulgență legislativă, iar specializarea despre care vorbea colegul dumneavoastră în materie de procură trebuie să se întâmple și în cazul legii, adică fenomenele evoluează și practicile infracționale se specializează. Atunci, evident, diversifici, specializezi, să devină mai sofisticată și legislația.

În ceea ce privește a doua întrebare, există deja pașii făcuți cel puțin o intenție în acest sens, pentru că proiectul de lege și ulterior Ordonanță de urgență elaborat de Ministerul Afacerilor Interne este discutat la nivel interministerial cu privire la combaterea răpirii de persoane, vizează această chestiune a nivelului de complexitate a adresării, a răspunsului instituțional cu privire la problema de siguranță națională și ceea ce implică înseamnă. Colegii de la Ministerul Afacerilor Interne pe undeva au dat un semnal clar că îmbrățișează această idee a voastră și consider în același timp, că atâta timp cât vorbim **despre crimă organizată ca un factor care slăbește, nu numai siguranța cetățeanului, dar și siguranța națională.** Atunci, implicat tot ce face crima organizată în această sferă. Probabil, că în viitorul apropiat legislația va reflecta acest nivel de adresare.

(...)

O explicație ar fi faptul că, așa cum ați spus bine, Strategia vizează o chestiune de apărare față de factori externi. Nu chestiuni de problemă internă de siguranță a cetățenilor. Pe de altă parte nu este singurul document discutat la nivel de CSAT, care vizează această zonă. Pot să vă spun că sunt și altele inclusiv recent, la ultima ședință **CSAT am discutat despre instrumentele care vizează această zonă a vulnerabilității din perspectiva siguranței cetățeanului și, din perspectiva combaterii crimei organizate și, cred că, majoritatea, dacă nu chiar totalitatea cazurilor de trafic de persoane, inclusiv minori, sunt desfășurate de grupuri organizate mai puțin chiar și când sunt infractori individuali (așa zisi lupi singuratici) la un moment dat ei intră și relaționează cu astfel de grupuri de crimă organizată.** Înțeleg unde bate părerea dumneavoastră, preocuparea este să nu lăsăm descoperit la nivel de CSAT acest fenomen. Repet, întrebări ca proiecții de legislație de la MAI, va fi mai bine conturată implicarea CSAT, de trafic de persoane.

